

Funcția juridică în bănci:

Ce fac alte țări din UE diferit?

Ioana Regenbogen
Director Direcția Juridică și Relații Instituționale
ING Bank România

7 Noiembrie 2024

do your thing

A large wooden bookshelf filled with books, with a wooden table in the foreground. The bookshelf is made of light-colored wood and is filled with books of various colors and sizes. The table in the foreground is also made of wood and has several stacks of papers or books on it. The background is a wall of bookshelves, creating a sense of a library or a bookstore.

Ce fac alte țări din UE diferit ?

Nimic . Diferența o face România.

România: Riscul juridic – reglementare expresă

Regulamentul nr. 5 din 20 decembrie 2013, privind cerințe prudenciale pentru instituțiile de credit

Forma inițială (2013): „*Riscul juridic este riscul de pierderi financiare sau de afectare a reputației unei instituții de credit, care poate rezulta din neconformarea cu legislația și reglementările aplicabile, din contracte necorespunzătoare sau din litigii*”.

➤ **Forma modificată (2020):** „*Riscul juridic este o subcategorie a riscului operațional care reprezintă riscul de pierdere ca urmare atât a amenzilor, penalităților și sancțiunilor de care instituția de credit este pasibilă în caz de neaplicare sau aplicare defectuoasă a dispozițiilor legale sau contractuale, cât și a faptului că drepturile și obligațiile contractuale ale instituției de credit și/sau ale contrapartidei sale nu sunt stabilite în mod corespunzător.*” (REGULAMENT nr. 11 din 18 decembrie 2020 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudenciale pentru instituțiile de credit)

Forma din mandatul ING (2024):

„**Riscul juridic** este definit ca riscul asociat cu:

- o nerespectare (sau percepție de nerespectare) a legilor, reglementărilor și standardelor aplicabile;
- obligații contractuale sau responsabilități contractuale care sunt încălcate sau nu pot fi respectate conform intenției, sau sunt aplicate într-un mod neașteptat sau defavorabil; și
- răspundere (delictuală) față de terți din cauza unui act sau omisiuni atribuibile ING, care (potențial) rezulta în afectarea integrității ING, ducând la deteriorarea reputației ING, sancțiuni legale sau de reglementare, sau pierderi financiare.”

România: Funcția juridică – reglementare expresă

FUNCȚIA JURIDICĂ - Art. 29 INDICE 9

Regulamentul BNR nr. 8/2024 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 5/2013

1. *Pentru administrarea eficientă a riscului juridic, funcția juridică trebuie să dispună, ținând cont de criteriile prevăzute la art. 5 alin. (2) și (21), de suficientă **autoritate, independență și resurse pentru a-și desfășura activitatea.***
2. *Funcția juridică, prin consilierii juridici, **asigură consultanță** organului de conducere, precum și celorlalte structuri organizatorice ale instituției de credit, **apără drepturile și interesele legitime** ale acestora în raporturile cu autoritățile publice, instituțiile de orice natură, precum și cu orice persoană juridică sau fizică, în conformitate cu prevederile legii și cadrul de reglementare aplicabil.*
3. *Instituțiile de credit trebuie să se asigure că, în cadrul funcției juridice, consilierii juridici dețin competențele necesare îndeplinirii responsabilităților care le revin, precum și că pregătirea profesională, expertiza și conduita acestora sunt adecvate și corespund standardelor și statutului profesional conform reglementărilor în vigoare.*
4. *În luarea deciziilor care presupun risc juridic în activitatea instituției de credit, organul de conducere asigură implicarea funcției juridice astfel încât să poată avea o imagine completă și clară asupra operațiunilor/proceselor analizate și a implicațiilor juridice subsecvente. Totodată, organul de conducere stabilește, prin proceduri interne, cadrul de organizare și funcționare, atribuțiile și responsabilitățile acestei funcții, fără a se aduce atingere cadrului de reglementare a funcției de conformitate.*
5. *Fără a aduce atingere prevederilor referitoare la atribuțiile funcției de administrare a riscurilor, funcția juridică monitorizează și evaluează periodic, conform procedurilor interne, riscurile juridice la care instituția de credit este expusă și le comunică funcției de administrare a riscurilor."*

Alte abordări naționale în UE - GERMANIA

Legea bancară germană (Kreditwesengesetz - KWG), Secțiunea 25a, paragraful 1

“Obligații organizaționale specifice; autoritatea de a emite ordine

O instituție trebuie să aibă în vigoare **o organizare adecvată a afacerii care să asigure conformitatea cu dispozițiile legale** ce trebuie respectate de instituție, precum și cu cerințele de afaceri [.....].”

Cerințe minime pentru managementul riscurilor (MaRisk) emise de BaFIN în 2023 NOTE

“AT 5 , para 3

Ghiduri organizationale

Cel mai important, **liniile directoare organizaționale** trebuie să conțină următoarele informații: a) [.....] e) **reguli care asigură respectarea normelor și reglementărilor legale** (de exemplu, protecția datelor, conformitatea), [.....]”

“AT 8.1

Procesul pentru produse noi

[...]Un plan trebuie elaborat înainte de a începe activitățile de afaceri care se referă la produse sau piețe noi. **Planul strategic trebuie să se bazeze pe analiza riscurilor acestor noi activități de afaceri și a impactului lor asupra profilului general de risc.** Acesta trebuie să descrie **principalele consecințe ale noilor activități asupra managementului riscurilor.**

*“Consecințele prezentate în planul strategic ar trebui să includă [.....], și **orice implicații legale**, acolo unde acestea sunt **de importanță materială**”* (Adnotare BaFin)

Alte abordări naționale în UE – GERMANIA (*completare*)

Cerințe minime pentru managementul riscurilor (MaRisk) emise de BaFIN în 2023

NOTE

AT 8.3

Fuziuni și achiziții

“Înainte de achiziționarea sau fuziunea cu alte întreprinderi, instituția trebuie să elaboreze un plan strategic [...]. Acesta trebuie să includă [...] și o **schită a oricăror implicații legale semnificative** (în dreptul contabil, dreptul fiscal etc.)”

Planul strategic de pregătire a unei fuziuni sau achiziții trebuie să includă, printre altele, o schiță a oricăror implicații legale semnificative.

Nu este specificată funcția responsabilă cu efectuarea acestei evaluări juridice preliminare.

BTO no. 8

Cerințe referitoare la structura organizațională și operațională în domeniul creditării, tranzacționării și afacerilor imobiliare. [...]

8. **Riscurile juridice semnificative** trebuie evaluate de o unitate independentă de front office și de tranzacționare (**de exemplu, departamentul juridic**).

Cerințele referitoare la structura organizațională și operațională în domeniul creditării și în cel de tranzacționare (Trading) precizează că riscurile juridice semnificative trebuie revizuite de o unitate independentă de front office și de departamentul de tranzacționare. Departamentul juridic este menționat explicit ca exemplu pentru o astfel de unitate.

BTO 1.2

Cerințe referitoare la procesele de afaceri în domeniul creditării [...]

11. Contractele de credit trebuie încheiate pe baza **documentației validate juridic**.

12. Textele standard **validate juridic** vor fi utilizate pentru contractele individuale de împrumut și actualizate pe baza evenimentelor relevante. În cazul în care este necesară o **abatere** de la textele standard pentru o expunere specifică [...], trebuie efectuată o **examinare de către o secțiune independentă de front office**, înainte de semnarea contractului, în măsura în care acest lucru este considerat necesar din perspectiva riscului.”

Contractele de credit trebuie încheiate pe baza unei documentații standard, validate din punct de vedere juridic.

Nu este specificată funcția responsabilă cu efectuarea acestei validări juridice.

Alte abordări naționale în UE – GERMANIA (*completare*)

Circulara 05/2018 (WA)

Cerințe minime pentru funcția de conformitate și cerințe suplimentare privind regulile de conduită, organizare și transparență (MaComp) emisa de BaFIN aplicabilă pentru serviciile de investiții financiare

BT 1.3.3.3 Combinarea funcției de conformitate cu departamentul juridic

- ✓ Întreprinderile de servicii de investiții **pot combina funcția de conformitate cu departamentul juridic** dacă pot utiliza **excepția** prevăzută la articolul [.....], datorită dimensiunii întreprinderii sau naturii, amplitudinii, complexității sau riscurilor activităților de afaceri ale întreprinderii, sau naturii și domeniului de aplicare al serviciilor oferite.
- ✓ Cu toate acestea, **o astfel de combinație nu este permisă în general** pentru întreprinderile de servicii de investiții mai mari sau pentru cele cu activități mai complexe, dacă aceasta va submina independența funcției de conformitate. [.....]
- ✓ **Dacă funcția de conformitate este combinată cu departamentul juridic**, acest lucru trebuie documentat într-o formă auditabilă, explicând motivele.

GERMANIA pe scurt

Puncte esențiale:

1. Ghidul MaRisk și Circulara MaComp emise de BaFIN **nu prevăd obligativitatea unei funcții juridice dedicate.**
2. Nici Legea bancara germana (KWG), nici BaFin, prin MaRisk, **nu definesc “riscul juridic”**. Există unele definiții ale altor categorii de risc (riscul sistemic, riscul de model) și referiri sumare la riscurile semnificative, între care la **riscul operațional**. Nici acesta nu este definit la nivel federal, este considerată suficientă definiția din Regulamentul UE/575/2013 (CRR), art. 4, para 52: ***“Riscul operațional înseamnă riscul de pierdere care rezultă fie din utilizarea unor procese, persoane sau sisteme interne inadecvate sau care nu și-au îndeplinit funcția în mod corespunzător, fie din evenimente externe, și care include riscul juridic”***
3. Reglementările BaFIN se concentrează pe structurile de risc și conformitate, iar funcția juridică este menționată în contextul acestor funcții, sau, cu titlu exemplificativ, în anumite cazuri în care este indicată necesitatea evaluării riscurilor juridice.
4. Sunt identificate în mod distinct anumite procese care necesită evaluare juridică (fuziuni și achiziții, dezvoltarea de produse noi, creditare și trading etc.)
5. Totuși, MaComp (aplicabilă pentru serviciile de investiții financiare) marchează independența funcției juridice față de funcția de Compliance, ca parte a măsurilor de guvernanță.

Alte abordări naționale în UE - Olanda și Belgia

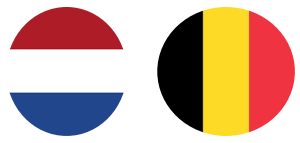
Olanda și Belgia nu stipulează prin legi sau prin reglementări ale Băncii Naționale obligativitatea și / sau modul de organizare a unei funcții juridice interne în cadrul băncilor.

Banca Națională a Olandei și cea a Belgiei includ în structura de control reglementată trei funcții independente (Managementul Riscului, Conformitate, Audit Intern), fără a integra o funcție juridică separată.

Responsabilitățile juridice sunt în general incluse în sfera funcției de Conformitate sau pot fi acoperite de structurile de management al riscului.

Această abordare reflectă liniile directoare ale EBA și ale BCE, unde responsabilitățile juridice specifice sunt, în general, gestionate prin funcțiile de control existente, în special prin Conformitate.

NOTA: Olanda și Belgia oferă un cadru flexibil, care permite instituțiilor să decidă cum să-și structureze funcția juridică. Aceasta poate fi (teoretic) integrată în alte funcții sau gestionată extern, în funcție de mărimea și complexitatea instituției.

Olanda și Belgia - Abordări de Bune Practici privind Funcția Juridică

Există o practică standard de a avea o funcție juridică în cadrul de guvernare al băncilor din UE pentru a îndeplini cerințele de conformitate reglementară, oferirea de consultanță juridică internă și gestionarea riscurilor juridice.

Bunele practici de guvernare corporativă și de cultură a riscului: Conformitate prin **autoreglementare**:

- **standarde minime și mandate interne** aplicabile funcției juridice (domeniul de aplicare, organizarea și managementul / guvernarea funcției juridice, rolul și responsabilitățile șefului departamentului juridic)
- **proceduri clare de lucru** pentru a identifica, evalua, monitoriza și gestiona corespunzător riscurile juridice (horizon scanning, gestionarea litigiilor, analiza și constituire garanții, guidelines pentru verificările necesare a fi făcute de alte departamente etc).

... Bune practici construite pe baza:

1. recomandărilor din ghidurile EBA și ECB;
2. lecțiilor învățate din experiența proprie, a altor instituții sau a pieței,
3. experienței câștigate din colaborarea cu alte departamente și
4. în general, a unei orientări spre prevenție și proactivitate în abordarea riscurilor

UE - Standardele europene și Ghidurile EBA și ECB

Aspecte generale:

- Ghidurile EBA privind guvernarea internă includ cerințe clare pentru rolul și responsabilitățile funcțiilor de control intern, cum ar fi riscul și conformitatea, dar **nu prevăd obligativitatea** unei structuri specifice **pentru funcția juridică** în instituțiile de credit.
- Ghidurile **nu definesc în mod distinct „riscul juridic”**, acesta fiind considerat o componentă a riscului operațional, conform CRR.

Explicația poate fi aceea că riscul juridic trebuie tratat în mod integrat, alături de alte riscuri, în vederea creării unui cadru amplu de reziliență operațională.

UE - Standardele europene și Ghidurile EBA și ECB

Ghidul EBA/GL/2021/05 privind cadrul de administrare a activității (EBA Guidelines on Internal Governance)

NOTE

#32 Rațiunea și obiectivul liniilor directoare

“Nu doar liniile de afaceri, ci și alte funcții sau unități, de exemplu, resurse umane, **juridic** sau tehnologia informației, **sunt responsabile pentru gestionarea riscurilor lor și pentru a avea controale adecvate în vigoare**. Alte funcții sau unități sunt expuse în principal riscurilor operaționale și reputaționale care trebuie luate în considerare de funcția de conformitate și de funcția de gestionare a riscurilor atunci când se formează o viziune holistică la nivel de întreprindere asupra tuturor riscurilor..”

Deși EBA nu impune explicit existența unei funcții juridice separate, menționarea acesteia ca exemplu în acest context, sugerează importanța sa.

Totusi, este corect sa retinem ca functia juridica nu este direct responsabila pentru gestionarea riscurilor juridice si pentru implementarea de controale adecvate. Aceasta responsabilitate revine in principal liniilor de afaceri. Functia juridica coordoneaza, supravegheaza si evalueaza gestionarea si controlul riscului juridic. Oferă suport juridic pentru a facilita controlul si atenuarea riscurilor.

#201: Responsabilul cu funcția de administrare a riscurilor (FAR)

“[....]Dacă nu este proporțional să se numească o persoană care să se dedice exclusiv rolului de responsabil FAR, ținând cont de principiul proporționalității [...] această funcție poate fi combinată cu cea a responsabilului cu funcția de conformitate sau poate fi îndeplinită de către o altă persoană cu experiență, cu condiția să nu existe un conflict de interese între funcțiile combinate. În orice caz, persoana respectivă trebuie să aibă suficientă autoritate, statut și independență (de exemplu, responsabilul funcției juridice).”

Responsabilul funcției juridice se bucură de autoritate, statut și independență.

În cazul instituțiilor care nu sunt semnificative, ținând cont de principiul proporționalității, acesta poate îndeplini și rolul de responsabil al funcției de administrare a riscurilor, dacă nu există un conflict de interese.

#205 Funcția de conformitate

“Dacă nu este proporțional să se numească o persoană care să se dedice exclusiv rolului de responsabil de conformitate, [...], această funcție poate fi combinată cu cea a responsabilului FAR sau poate fi îndeplinită de către o altă persoană cu experiență (de exemplu, coordonatorul departamentului juridic), cu condiția să nu existe un conflict de interese între funcțiile combinate”

Tinând cont de principiul proporționalității, coordonatorul departamentului juridic poate fi și responsabil de conformitate, dacă nu există un conflict de interese.

UE - Standardele europene și Ghidurile EBA și ECB

Ghidul EBA/GL/2021/05 privind cadrul de administrare a activității (EBA Guidelines on Internal Governance)

NOTE

#206: **Funcția de conformitate** “[...]. Ținând cont de criteriile de proporționalitate enunțate la titlul I, această funcție n.n. de conformitate) poate fi [...] **combinată** cu FAR sau **cu alte funcții adecvate, de exemplu departamentul juridic** sau de resurse umane.

Atunci cand criteriile de proportionalitate sunt indeplinite, funcția de conformitate si departamentul juridic pot fi reunite intr-o singura structura organizatorica, in loc sa functioneze separat.

209: **Funcția de conformitate** trebuie să ofere **consultanță** organului de conducere cu privire la măsurile care trebuie luate pentru a asigura conformitatea cu legile, regulile și standardele aplicabile și trebuie să **evalueze** **posibilul impact al oricăror modificări produse în mediul juridic sau de reglementare asupra activităților instituției și a cadrului de conformitate**

Funcția de conformitate asigură consultanța organului de conducere pentru asigurarea conformității cu reglementările aplicabile și evaluează impactul juridic asupra activităților și guvernancei băncii.

211: În conformitate cu secțiunea 18 (Produse noi și modificări semnificative) din prezentul ghid, **funcția de conformitate** trebuie să verifice, de asemenea, **în strânsă colaborare cu FAR și cu unitatea juridică, dacă produsele și procedurile noi respectă cadrul juridic actual și, după caz, orice modificări cunoscute în perspectivă ale legislației, regulamentelor și cerințelor de supraveghere**

In cazul lansarii unor produse noi, funcția de conformitate consultă unitatea juridică în ce privește conformarea produselor și procedurilor noi cu cadrul juridic și de supraveghere.

EBA/RTS/2020/05 privind personalul identificat pentru remunerare (IDS):

NOTE

Articolul 5 Criterii calitative

Pe lângă membrii personalului identificați în [...], se consideră că **membrii personalului au un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei instituții atunci când sunt îndeplinite unul sau mai multe dintre următoarele criterii calitative:**

- (a) membrul personalului are o responsabilitate de conducere în ceea ce privește:
  - (i) **afaceri juridice**; [...]
  - (iii) finanțe, inclusiv aspecte fiscale și bugetare; [...]
  - (v) prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului;

Această reglementare EBA stabilește criterii calitative și cantitative pentru a identifica „risk takers” sau personalul cu impact semnificativ asupra profilului de risc al băncii. Reglementarea are implicații asupra remunerației, dar este adesea considerată și ca subliniind importanța poziției de Șef al Departamentului Juridic în cadrul băncii (considerat personal cu impact material asupra riscurilor).

UE - Standardele europene și Ghidurile EBA și ECB

Draft Guidance ECB privind cultura riscului și guvernarea din iulie 2024

NOTE

Articolul 4. Funcțiile de control intern

“*Prima linie de apărare: Liniile de afaceri își asumă riscuri și sunt direct responsabile pentru gestionarea lor operațională pe o bază permanentă. În opinia BCE, prima linie de apărare poate cuprinde atât activități de „front office”, cât și de „back office”. În plus, alte funcții sau unități, de exemplu, resurse umane, **juridic** sau IT, pot face parte, de asemenea, din prima linie de apărare și sunt responsabile pentru gestionarea riscurilor lor și pentru a avea controale adecvate implementate. Liniile de afaceri asigură asumarea prudentă a riscurilor, gestionarea riscurilor și conformitatea pentru a asigura o cultură solidă a riscului în întreaga bancă. [...]*»

Funcția juridică este parte din prima linie de apărare împotriva riscurilor juridice, fără a impune o structură specifică, lăsând loc pentru adaptabilitate în funcție de profilul de risc al fiecărei instituții.

Art 5.1.1. Domeniul de aplicare

“*Se așteaptă ca **riscurile materiale non-financiare** (în special riscul de conformitate, riscul reputațional, riscul IT, **riscul juridic**), precum și alte riscuri emergente, cum ar fi riscurile legate de climă și de mediu și riscurile geopolitice, să fie incluse explicit în RAF (n.n. Risk Appetite Framework) . Se așteaptă ca băncile să înțeleagă, să monitorizeze și să evalueze aceste riscuri și impactul lor financiar potențial, folosind indicatori calitativi și/sau cantitativi la un nivel suficient de detaliat, cu o perspectivă orientată spre viitor[....].”*

Riscurile juridice sunt menționate în mod specific, cu așteptarea ca banca (n.n.prin funcția sa juridică) să poată înțelege, monitoriza și evalua aceste riscuri.

UE - Standardele europene și Ghidurile EBA și ECB

Cerințele de adecvare colectivă (collective suitability requirements)

NOTE

[Directiva 2013/36/UE \(Capital Requirements Directive IV - CRD IV\), modificata prin Directiva \(UE\) 2019/878 \(CRD V\)](#)

Art 91 **Organul de conducere**

(1) Membrii organului de conducere au în orice moment o reputație suficient de bună și posedă suficiente cunoștințe, competențe și experiență pentru a-și exercita atribuțiile. Întreaga componentă a organului de conducere reflectă o gamă suficient de largă de experiențe.[...]

(7) Organul de conducere posedă în ansamblu cunoștințe, competențe și experiență adecvate pentru a putea înțelege activitățile instituției, inclusiv principalele riscuri.

Existența cerințelor de adecvare colectivă susține includerea funcției juridice sau invitarea reprezentantului funcției juridice în structurile de conducere, chiar dacă nu există o obligație juridică explicită în acest sens.

[Ghid privind evaluarea adecvării membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie EBA/GL/2021/06](#)

Titlul III 7. **Criterii privind adecvarea colectivă**

70. Componenta organului de conducere trebuie să reflecte cunoștințele, aptitudinile și experiența necesare pentru îndeplinirea responsabilităților sale. Aceasta include necesitatea ca **organul de conducere să aibă, la nivel colectiv, o înțelegere corespunzătoare a acelor domenii pentru care membrii răspund solidar, precum și aptitudinile pentru a administra și a supraveghea în mod eficace instituția, inclusiv următoarele aspecte:**

[...]

h. **cadrul juridic și de reglementare;**

Colectivele de conducere trebuie să aibă o înțelegere corespunzătoare a cadrului juridic și de reglementare pentru a administra și supraveghea în mod eficace instituția de credit, ceea ce înseamnă că funcția juridică joacă un rol consultativ esențial, chiar dacă nu este formal reglementată.

Concluzii